

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

Spolupráce odborné školy a podniků v oblasti odborné praxe žáků v kontextu uplatnitelnosti absolventů na trhu práce

Bakalářská práce

Autor: **Anna Poláčková**

Vedoucí práce: doc. PhDr. Radmila Dytrtová, CSc.

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra profesního a personálního rozvoje

Institut vzdělávání a poradenství

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anna Poláčková

Poradenství v odborném vzdělávání

Název práce

Spolupráce odborné školy a podniků v oblasti odborné praxe žáků v kontextu uplatnitelnosti absolventů na trhu práce

Název anglicky

Cooperation of vocational schools and enterprises in the field of professional practice of students in context of employability of graduates in the labor market

---

Cíle práce

Cílem práce je zjistit v jakém rozsahu a v jaké kvalitě probíhá spolupráce odborných škol a jejich smluvních partnerů v oblasti odborné praxe žáků. Poukázat na možné výhody a nevýhody této spolupráce. Dalším cílem je zjištění následného uplatnění absolventů na trhu práce a možnost navazujícího zaměstnání u smluvních partnerů, u nichž vykonávali absolventi školy odbornou praxi během studia. Výstupem práce budou výsledky k zmapování dané situace ve vybrané škole.

Metodika

Na základě studia odborné literatury bude v teoretické části práce metodou analýzy zpracována problematika daného tématu bakalářské práce. Metodou dotazníku a analýzou "výstupních zpráv z praxe" konkrétní školy bude realizován průzkum současného postoje žáků k praxi na základě jejich zkušeností. Metodou rozhovoru se zástupci školy a odborné praxe v podniku budou zjištěny možnosti s uplatnitelností absolventů. Zjištěná data budou zhodnocena a výsledky zveřejněny v závěrečné práci.

Doporučený rozsah práce

Určeno pravidly pro psaní bakalářských prací.

Klíčová slova

sociální partner, střední odborná škola, odborná praxe, trh práce, kompetence, školní vzdělávací program

---

Doporučené zdroje informací

BURDOVÁ, J. a kol. Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2012. Praha: NÚV, 2013. 87 s. ISBN 978-80-87652-99-2.

CHVÁTALOVÁ, L. a kolektiv. Sociální partnerství očima zaměstnavatelů-Sborník příkladů dobré praxe. PRAHA: NÚV, 2012. 56s. ISBN 978-80-97063-81-1.

KNECHT, P., ŠUMAVSKÁ, G. a kolektiv. Moderní odborná škola-názory učitelů pilotních škol na kurikulární reformu. PRAHA: NÚV, 2011, 72s. ISBN 978-80-86856-96-4.

VENCOVSKÁ, T. a kol. Sborník příspěvků ze závěrečné konference projektu Kurikulum S. Praha: NÚV, 2012. 59 s. ISBN 978-80-87063-54-5.

VOJTĚCH, J. a kol. Odborné školy a jejich sociální partneři. Praha: NÚOV, 2011. 43 s. ISBN 978-80-87063-33-0.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

doc. PhDr. Radmila Dyrtrtová, CSc.

Elektronicky schváleno dne 23. 2. 2015

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 23. 2. 2015

prof. Ing. Milan Slavík, CSc.

Ředitel

V Praze dne 23. 03. 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Spolupráce odborné školy a podniků v oblasti odborné praxe žáků v kontextu uplatnitelnosti absolventů na trhu práce“ vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním dle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Jsem si vědoma, že moje bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitní databázi a bude veřejně přístupná k nahlédnutí.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorských a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

.....
(podpis autora)

V Praze dne 23. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych poděkovala doc. PhDr. Radmile Dytrtové, CSc. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady a vstřícnost při konzultacích.

Děkuji také Ing. Janě Dušejovské za poskytnutí interních materiálů Střední odborné školy logistických služeb a možnost konzultace nad praktickou částí mé bakalářské práce.

Abstrakt

Předmětem bakalářské práce „*Spolupráce odborné školy a podniků v oblasti odborné praxe žáků v kontextu uplatnitelnosti absolventů na trhu práce*“ je vymezení principů sociálního partnerství školy, forem spolupráce s jednotlivými sociálními partnery, zejména s firmami jako budoucími zaměstnavateli absolventů. Teoretická část představí jednotlivé projekty na podporu spolupráce škol a zaměstnavatelů vyhlášené MŠMT.

V praktické části představím Střední odbornou školu logistických služeb, její sociální partnery a příklady spolupráce. Tato část je především zaměřena na průzkum názorů žáků na průběh a přínos odborné praxe pro jejich budoucí uplatnění na trhu práce.

Klíčová slova

Sociální partner, střední odborná škola, odborná praxe, trh práce, kompetence, školní vzdělávací program

Abstract

The object of my bachelor's work, "*Cooperation of vocational schools and enterprises in the field of professional practice of students in context of employability of graduates in the labor market*", is to define the principles of schools' social partnership with firms, and define the forms of cooperation with individual social partners particularly as future employers of graduates. The theoretical part introduces individual projects for supporting cooperation between schools and employers, announced by the Ministry of Education (MŠMT).

The practical part introduces the Secondary School of Logistic Services, school's social partners and examples of cooperation. This part is mainly focused on my survey of students' opinions on the course as well as the benefits of specialized training for their future job prospects.

Key words

Social partner, Secondary vocational school, specialized training, labor market, competence(s), School educational programme

Obsah

1. Úvod	8
2. Cíl a metodika práce	9
3. Teoretická východiska	10
3.1 Spolupráce v kontextu změn po roce 1989	10
3.2 Sociální partnerství	11
3.3 Právní předpisy upravující sociální partnerství.....	13
3.4 Projekty MŠMT	15
3.5 Přejchod absolventů na trh práce	17
4. Praktická část práce	21
4.1 Charakteristika Střední odborné školy logistických služeb.....	21
4.2 Sběr dat	27
5. Výsledky a jejich hodnocení.....	31
5.2 Dotazníkové šetření	31
5.3 Analýza Zpráv z praxe.....	42
6. Závěr	44
7. Seznam použitých zdrojů.....	46
8. Přílohy.....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet respondentů z každého ročníku

Tabulka 2: Reakce žáků 2. ročníku na délku odborné praxe

Tabulka 3: Reakce žáků 3. ročníku na délku odborné praxe

Tabulka 4: Reakce žáků 4. ročníku na délku odborné praxe

Tabulka 5: Názory žáků 2. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Tabulka 6: Názory žáků 3. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Tabulka 7: Názory žáků 4. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Tabulka 8: Názor žáků 2. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

Tabulka 9: Názor žáků 3. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

Tabulka 10: Názor žáků 4. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

1. Úvod

Ve své práci jsem se zaměřila na téma „Spolupráce odborné školy a podniků v oblasti odborné praxe žáků v kontextu uplatnitelnosti absolventů na trhu práce“. Sociální partnerství škol je téma aktuální a odbornou veřejností hodně diskutované. Mým cílem je poukázat na potřebu a rozvoj spolupráce, především v oblasti propojení teoretických poznatků získaných ve škole s reálnou praxí. I když je partnerství firem a škol stále intenzivnější, stále není dostačující. Žáci odborných škol potřebují více praktických zkušeností získaných přímo v provozu. Požadavky na žáky ze strany firem vyplývají z (ne)připravenosti absolventů pro vstup do zaměstnání. Absolventi sice mají teoretické znalosti, ale chybí jim praktická zkušenost z oboru. Celý problém se dá shrnout do věty: „Mladí absolventi nic neumí.“ A ne vždy po úspěšném absolvování střední školy jsou přijati do zaměstnání. Dostávají se tak na pozici nezaměstnaného. Toto riziko může žák snížit už v primárním vzdělávání výběrem perspektivního oboru. Podstatou úspěšného vstupu na pracovní trh jsou odborné kompetence, které zaměstnavatelé pro danou pozici vyžadují. Evropský systém pro přenos kreditů v odborném vzdělávání, který je založen na dohodě škol a jejich partnerů o tom, jaké kompetence by žák měl podle zaměstnavatelů v průběhu studia získat, je jedním z nástrojů pro snadnější vstup na pracovní trh. Partnerství firem a škol, pokud je správně realizováno, a jejich vzájemná spolupráce vytváří prosperitu nejen pro samotné partnery, ale především pro žáky a absolventy.

Popisem spolupráce konkrétní střední školy se sociálními partnery a přímým dopadem tohoto partnerství na žáky se zabývám ve druhé části mé práce. Představím Střední odbornou školu logistických služeb, její obory, vzdělávací dokumenty a popíši, jak taková spolupráce probíhá - co partnerství škole přináší a jak se na něm partneři podílí. Především se zaměřím na spolupráci s podniky. Součástí tohoto procesu jsou samotní žáci, kteří se odborných praxí účastní. Proto jsou důležité jejich názory a postřehy z reálného prostředí firmy, které vyjádřili v krátkém dotazníku. Výsledky dotazníkového šetření jsou shrnuty v závěru mé bakalářské práce a zároveň předány vedení školy.

2. Cíl a metodika práce

Ve své práci chci poukázat na nutnost propojení odborných škol a firem ve smyslu rozvíjet odborné kompetence žáků přímo v praxi, praktickou činností s cílem připravit je co nejlépe pro práci ve zvoleném oboru. Mým záměrem je ukázat, že tato spolupráce, na základě dlouhodobé strategie, musí být tvořena společně podle potřeb obou stran. Mladí odborníci jsou pro firmy nutností, proto již při vytváření školních vzdělávacích programů by měla škola navázat spolupráci se svými sociálními partnery tak, aby dokázala vychovat kvalifikované odborníky, kteří mají odborné i jazykové kompetence potřebné pro vstup na pracovní trh.

Problematika daného tématu bakalářské práce je zpracována na základě studia odborné literatury a analýzy získaných informací, v teoretické části práce popisují obecné principy sociálního partnerství a související právní předpisy. Jedná se spíše o „ideální stav“, který ne vždy odpovídá skutečnosti. Představím jednotlivé projekty vyhlášené MŠMT, především aktuální projekt POSPOLU jako obecný model spolupráce škol se zaměstnavateli. V praktické části popisují formy spolupráce Střední odborné školy logistických služeb se sociálními partnery. Metodou dotazování elektronickou formou a analýzou dokumentů „Zprávy z praxe“ zpracovaných žáky této školy je v druhé polovině praktické části realizován průzkum, na základě kterého ověřím předem stanovené hypotézy. Ten se týká současných postojů žáků k odborné praxi. Výsledky jsou v závěru práce vyhodnoceny a jsou důležitým prvkem pro stanovení návrhů a doporučení ke zlepšení průběhu odborné praxe.

3. Teoretická východiska

3.1 Spolupráce v kontextu změn po roce 1989

Změny v naší společnosti, které začaly po roce 1989, zásadně ovlivnily i oblast odborného vzdělávání, a to ne vždy pozitivně. Rozsáhlá privatizace státních podniků a přechod do soukromých změnila podmínky pro fungování především středních odborných učilišť a škol. Jejich dřívější spolupráce se zaměstnavateli formou odborného výcviku vyplývala z toho, že učiliště byla součástí sdružení podniků. Zaměstnavatelé odbornou přípravu žáků přímo ovlivňovali a také financovali. Noví vlastníci podniků museli řešit především ekonomické problémy, které vyústily v řadu úsporných opatření. Podniky se přestaly výchově žáků věnovat a spolupráce se školami stagnovala. V tomto období se odborná příprava žáků musela přesunout z podniků do škol, kde však chybělo odpovídající technologické zařízení i odborníci z praxe. Reformou veřejné správy v roce 2001 se zřizovateli středních odborných škol staly kraje, které mají větší možnosti reagovat na potřeby daného regionu např. podporou některých oborů. Školy se profilují podle potřeb potenciálních zaměstnavatelů v daném regionu a volí taková zaměření, která vychází z regionálního trhu. (Barták a kol., 2008)

Další podněty pro spolupráci škol a zaměstnavatelů přinesla tzv. kurikulární reforma v roce 2004. Byly zavedeny dokumenty na dvou úrovních, na úrovni státu rámcové vzdělávací programy a na úrovni školy školní vzdělávací programy, přičemž tvorba a realizace školních vzdělávacích programů se nedala uskutečnit bez spolupráce se sociálními partnery. Sociální partneři, v první řadě budoucí zaměstnavatelé, se zapojili do jejich tvorby především vymezením kompetencí a dovedností potřebných pro výkon povolání. Více je danému tématu věnována kapitola „Právní předpisy upravující sociální partnerství“. (Knecht a kol., 2011)

Změny na trhu práce v posledním období vyvolaly zvýšenou poptávku zaměstnavatelů po kvalifikované, odborně připravené pracovní síle, tu škola bez odborné praxe připravit nemůže. Reálné prostředí partnerských firem umožňuje žákům získat pracovní zkušenosti a pracovat na zařízeních, kterými škola nedisponuje. Přestože školy uzavírají partnerství především s podniky, které zaměstnávají jejich

absolventy a spolupráce se postupně rozvíjí, je vše založeno na dobrovolné iniciativě podniků.

V souladu s cíli evropského programu "Vzdělávání a odborná příprava 2020" (ET 2020) se mohou školy v období let 2014 – 2020 zapojit do programu Evropské unie ERASMUS+. Tento program podporuje odborné stáže v zahraničí a umožňuje zapojeným středním školám vyslat své žáky na odbornou praxi do zahraniční firmy s cílem zlepšit kvalitu jazykového vzdělávání a odborné přípravy. Žáci, kteří se zapojí do programu, získají první zahraniční pracovní zkušenost, rozšíří si dovednosti jak odborné, tak jazykové. Přínosem pro samotné účastníky je uznávání dovedností získaných během zahraničních stáží v rámci systému ECVET. (Zastoupení Evropské komise v ČR, 2014)

3.2 Sociální partnerství

Partnerství škol a jejich sociálních partnerů tvoří v dnešní době významnou součást vzdělávacího procesu. Vzájemná spolupráce je důležitá pro školu, ale i samotné žáky, kterým toto partnerství přináší především odbornou praxi. Mají tak možnost získat pracovní zkušenosti, které jim, alespoň z části, usnadní přechod na pracovní trh.

Kdo jsou sociální partneři

Sociální partner je relativně nový pojem, který souvisí se školskou reformou. V roce 2004 byl schválen nový školský zákon, který školám umožňuje oprostít se od centrální politiky vzdělávání a vytvořit si vlastní vzdělávací koncepci podle potřeb potenciálních zaměstnavatelů v daném regionu, který tedy podporuje jejich samostatnost. Na základě této změny mají školy možnost se lépe přizpůsobit potřebám sociálních partnerů.

„Základními sociálními partnery jsou:

- *Zaměstnavatelé – jako klíčoví představitelé světa práce ovlivňují vzdělávací nabídku školy i poptávku po kvalifikovaných pracovnících.*
- *Zřizovatelé – reprezentují speciální kategorii sociálních partnerů z hlediska práv a povinností ve vztahu k dané škole.*
- *Rodiny žáků – tvoří rozhodující sociální a kulturní prostředí a ovlivňují vzdělávací aspirace i předpoklady žáků a volbu jejich vzdělávací cesty.*

- *Další subjekty: profesní svazy, asociace a sdružení, hospodářská komora, úřady práce, vysoké školy a další.*“ (Knecht a kol., 2011, s. 32)

Spolupráce škol a partnerů závisí na mnoha faktorech, které se mohou lišit podle umístění škol a ekonomických podmínek daného regionu. Spolupráce je ovlivněna také charakterem nabízeného oboru a zaměstnavateli, kteří v této oblasti působí.

Možnosti spolupráce

Formy spolupráce mohou být u jednotlivých škol odlišné. Rozdíly najdeme v technický oborech, kde partnerství probíhá převážně s velkými podniky. Naopak obory poskytující služby spolupracují spíše s malými firmami. Jedná se především o zajištění odborné praxe. (Knecht a kol., 2011) Také škola může poskytnout pronajmutí učebních prostor pro účely vzdělávání pracovníků firmy popřípadě k uskladnění výrobní techniky, což je přínosem i pro školu, která má možnost je využívat k nácviku praktických činností. V rámci propagace mohou školy nabídnout zaměstnavatelům návštěvu školy za účelem jejich prezentace. Instrukce veřejného sektoru, jako jsou úřady práce, mohou pro školy v rámci jejich spolupráce pořádat exkurze a besedy, které žákům přiblíží fungování těchto organizací a seznámí je s nabídkou poskytovaných služeb a dalšími možnostmi vzdělávání. Potřebuje-li škola získat prostředky pro realizaci svých projektů, je pro ni důležité aktivní členství v různých regionálních a odborných sdruženích. Toto partnerství je přínosné také z hlediska získání strategických informací a poznatků v oboru. Do skupiny sociálních partnerů se řadí i vysoké školy. Vzhledem k jejich velkému počtu mají některé méně žádané obory potřebu stále častěji aktivně získávat nové uchazeče. (Vojtěch a kol., 2011)

Přínosy sociálního partnerství

V případě fungujícího partnerství pocítují přínos všichni zúčastnění, tedy nejen školy. Velkým přínosem je většina samotných aktivit zmíněných v předchozí kapitole.

V publikaci Sociální partnerství očima zaměstnavatelů, sborník příkladů dobré praxe je mimo jiné jako příklad uvedena spolupráce automobilky ŠKODA AUTO a.s. se školami. Přínosem vzájemného partnerství jsou přednášky pracovníka z praxe a možnost praktického vyučování přímo v provozu, kdy jsou žáci za úspěšnou práci finančně odměňováni. Výhodu pocítují i pedagogičtí pracovníci, kterým je praktická

výuka také umožněna a mohou se zapojit do dvoutýdenní praxe přímo v provozu automobilky. Za největší přínos firmy považují, že si v rámci odborných praxí vychovávají své budoucí zaměstnance a zkracují si tak čas nezbytný na jejich zaškolení. Mimo jiné mají firmy možnost se prostřednictvím spolupráce dostat do širšího povědomí veřejnosti. (Chvátalová a kol., 2012) Od 1. ledna 2014 byl zaveden nový daňový odpočet na podporu odborného vzdělávání, který umožňuje uplatnit slevu na dani v souvislosti s výdaji vynaloženými přijetím žáka na odbornou praxi v daném podniku, což může být také přínosem pro potenciální partnery školy. (Marková, 2014)

Spolupráce s vysokými školami jim, kromě propagace, umožní zajistit také praxi studentů VŠ na střední škole. Příkladem mohou být pedagogické obory, kde je praktický výcvik studentů v reálném prostředí školy v podstatě nezbytný. Zároveň je toto partnerství přínosné i pro střední školu, která má možnost se seznámit s novými metodami výuky a poznatky v daném oboru a zjistit požadavky vysokých škol na budoucí zájemce o jejich studium. (Vojtěch a kol., 2011)

Překážky vzájemné spolupráce

Navázání spolupráce se sociálními partnery má řadu překážek. Rozdíly jsou v rámci regionů, ale i oborů. Pro kraje, kde převažují menší firmy, není navázání partnerství jednoduché, neboť mají pro přijetí žáků nedostatečnou kapacitou. Snadnější je najít partnery pro obory s technickým zaměřením, které mají větší poptávkou na trhu práce, jedná se také o obory dopravy a logistiky. Všeobecně vzdělávací obory, které žáky přímo na trh práce nepřipravují, mají s navázáním partnerství problém. (Šnajdrová, 2011) Nízká úroveň spolupráce v některých krajích a neochota zaměstnavatelů přijímat žáky na praxi může být způsobena obavou ze zaškolování nezkušených žáků. To mohou vidět jako překážku v jejich plynulém výkonu práce. Neuvědomují si však, že právě poskytnutím praxe si mohou vychovat své potenciální zaměstnance.

3.3 Právní předpisy upravující sociální partnerství

Platné právní předpisy upravující sociální partnerství tvoří platformu pro jeho správné fungování. Znalost základních legislativních ustanovení je pro vedení školy nezbytná.

Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

Hlavním dokumentem, který určuje cíle a zásady vzdělávání, je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon) ve znění pozdějších předpisů. Jedním z obecných cílů vzdělávání je podle školského zákona (§ 2, odst. 2, písm. a)) „*rozvoj osobnosti člověka, který bude vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti, získávání informací a učení se v průběhu celého života.*“ K naplnění tohoto cíle je nezbytný vzájemný kontakt škol a sociálních partnerů. V případě jeho nenaplnění nebo naplnění jen z části by Česká školní inspekce při kontrole školy musela konstatovat nedodržení uvedených ustanovení školského zákona. (Michek a kol., 2008)

Kurikulární dokumenty

„Národní program vzdělávání v České republice, tzv. Bílá kniha, a zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání (školský zákon) zavádějí do vzdělávací soustavy nový systém vzdělávacích programů.

Kurikulární dokumenty jsou tvořeny na dvou úrovních:

- *státní v podobě Národního programu vzdělávání a rámcových vzdělávacích programů (dále RVP) a*
- *školní v podobě školních vzdělávacích programů (dále ŠVP), podle kterých se uskutečňuje vzdělávání v konkrétní škole.*

Nový systém tvorby vzdělávacích programů je pouze jedním z článků kurikulární reformy. Dalším je změna vlastního procesu výuky, její modernizace s cílem zlepšit kvalitu vzdělávání a připravenost žáků na život v 21. století.“ (MŠMT, 2007, s. 2)

Národní program vzdělávání formuluje obecné záměry a východiska, která mají určovat vývoj vzdělávací soustavy. (Kotásek a kol., 2001) Je spíše politickým dokumentem, který zmiňuje potřebu sociálního partnerství, ale za programový cíl v této oblasti jej považovat nelze. Obsah, rozsah a podmínky vzdělávání konkrétněji vymezují RVP, které jsou závazným dokumentem pro vypracování ŠVP. (Michek a kol., 2008) Definují klíčové a odborné kompetence v souvislosti se vzdělávacím programem a jejich uplatnění v praktickém životě a formulují očekávanou úroveň vědomostí pro různé etapy vzdělávání. (www.rvp.cz) ŠVP je vytvořen školou a musí být vypracován

v souladu s patřičným RVP a platnou školskou legislativou. Na jeho tvorbě se podílejí učitelé jednotlivých předmětů a ředitel školy, který jeho konečnou podobu schvaluje. (Kašparová a kol., 2012) ŠVP vyjadřuje nejen vzdělávací strategii školy, ale i přístup k odborné přípravě žáků. Školy jej zpracovávají podle svých představ a požadavků sociálních partnerů, což vede k lepší připravenosti žáků vstoupit na trh práce. RVP i ŠVP jsou veřejně přístupné dokumenty pro pedagogickou i nepedagogickou veřejnost. Oba dokumenty jsou otevřené, předpokládá se jejich průběžná inovace, která bude reagovat na aktuální situaci ve společnosti, v odborném školství a především na trhu práce.

3.4 Projekty MŠMT

Projekt POSPOLU

Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi, tak zní celý název projektu, který realizuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR spolu s Národním ústavem pro vzdělávání. Projekt je realizován v období od prosince 2012 do června 2015. Prioritou projektu je vytvořit návrh legislativních úprav, které by usnadnily spolupráci škol a zaměstnavatelů, dále pak podpořily partnerství a zajistily tak kvalitnější připravenost žáků pro pracovní trh. (NÚV, 2014)

Předpokladem pro úspěšný vstup absolventa na pracovní trh je dostatečné množství získaných dovedností a kompetencí. Projekt POSPOLU využívá Evropský systém pro přenos kreditů v odborném vzdělávání (ECVET), který je postaven na dohodě firmy a školy o tom, co by měl žák po absolvování odborné praxe umět. Pro správné fungování jsou stanoveny tzv. jednotky učení, které představují část odborné kvalifikace. Jednotky učení definuje škola společně s firmou a jsou charakterizovány předpokládaným výsledkem učení, který zahrnuje soubor znalostí, dovedností a kompetencí. Vzhledem k tomu, že je potřeba výsledky učení u absolventů odborné praxe ověřovat, jsou tyto výsledky měřitelné podle předem zvolených kritérií. (Šnajdrová, 2014) Jedná se o nástroj podporující mobilitu žáků, která jejich odborné vzdělávání doplňuje a zprostředkovává výsledky učení, které jsou nad rámec příslušného RVP nebo ŠVP. Mobilita se vyznačuje nejen možnostmi studia v zahraničí, ale také na jiné škole v rámci České republiky nebo v reálném pracovním prostředí,

po jehož absolvování získá žák Europass – Doklad o národní mobilitě. Využít ji mohou žáci, ale i pedagogové. (Kašparová a kol., 2012)

Projekt POSPOLU představuje celou řadu dalších aktivit. Hlavní činností, která vede k usnadnění spolupráce škol a zaměstnavatelů, je pilotáž aplikovaných modelů spolupráce u vybraných škol a následný monitoring partnerství. Jednotlivé modely představují možné formy spolupráce a vychází z platného RVP daných oborů vzdělávání. (Denková, 2013) Pilotáže jsou pro projekt důležité zejména pro získání zpětné vazby, která zajistí získání informací o možnostech a limitech vzájemné spolupráce v rámci platné legislativy. Školy a firmy zapojené do pilotáže získají finanční prostředky na zlepšení kvality stávajícího partnerství. (Jansa, 2013) Monitoring spolupráce škol a firem umožní získat podněty pro legislativní změny a zlepšení vzájemné spolupráce. *„Z těchto podnětů vznikne v roce 2015 tzv. nový model odborného vzdělávání Pospolu, jehož součástí budou návrhy na systémové změny a s nimi související opatření. V koncepci nového modelu se počítá s tím, že spolupráce škol a firem musí být koordinována na celostátní úrovni, aby žáci dosahovali srovnatelných výsledků a získávali srovnatelnou kvalifikaci bez ohledu na to, kde odborný výcvik nebo odbornou praxi absolvovali.“* (Horská, 2014, s. 1) Na základě zjištěných potřeb škol jsou v rámci projektu vydávány metodické publikace věnované sociálnímu partnerství. Vychází v několika edičních řadách a jsou k nahlédnutí také na webu projektu. (Rathouská, Brož, 2014)

Projekt Kurikulum S

Cílem projektu Kurikulum S – Podpora plošného zavádění školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání bylo poskytnout bezplatnou metodickou pomoc a možnost konzultace školám při zavádění nových vzdělávacích programů. Projekt zrealizovalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Národním ústavem odborného vzdělávání. Probíhal tři roky v období od 1. dubna 2009 do 31. března 2012 a zapojilo se do něj 27 pilotních škol různého zaměření. (Šnajdrová, 2009). Tento projekt představoval tři klíčové aktivity: *„Pomoc školám při tvorbě ŠVP; Sledování výuky podle ŠVP na pilotních školách; Rozvoj sociálního partnerství v odborném vzdělávání.“* (Šnajdrová, 2009, s. 1)

V rámci projektu vznikla regionální konzultační centra, která školám nabízela nejen osobní konzultace pro koordinátory a pedagogy, ale také workshopy, semináře,

exkurze na odborná pracoviště, stáže ve firmách nebo kulaté stoly k sociálnímu partnerství. Těchto setkání se zúčastnili zástupci středních škol, zaměstnavatelů, krajských úřadů. Cílem byla především výměna zkušeností. Úkolem center bylo také poskytovat řídicímu týmu projektu zpětnou vazbu a zajistit tak naplnění všech cílů. (Šnajdrová, 2012) V rámci projektu bylo provedeno šetření ve vybraných odborných školách s cílem zjistit prohloubení spolupráce škol a sociálních partnerů v souvislosti se zavedením ŠVP. (Šnajdrová a kol., 2011) V listopadu roku 2011 se v Praze konala závěrečná konference k projektu Kurikulum S, kde účastníci prezentovali výsledky projektu. Jako nejčastějším problémem škol byla uváděna nedostatečná spolupráce se sociálními partnery. (Vencovská a kol., 2012) V rámci projektu byly vydány publikace, které školám poskytly nejen metodickou oporu, ale i inspiraci a zpětnou vazbu. (Šumavská, 2012)

Projekt Partnerství a kvalita

Projekt byl realizován v období od června do října roku 2008 a jeho cílem bylo vytvořit lepší podmínky pro vzájemnou spolupráci škol a zaměstnavatelů. V rámci projektu byly analyzovány kromě současného stavu partnerství také evropské nástroje pro podporu partnerství, pro které byl navržen způsob implementace do českého systému. Bylo shromážděno několik příkladů dobré praxe, které byly v rámci projektu publikovány spolu s dalšími tématy týkajícími se partnerství škol a zaměstnavatelů. (www.nuv.cz)

3.5 Přejít na absolventů na trh práce

Volba povolání je jedním ze zásadních mezníků v životě absolventů. Pokud se žák již na základní škole nerozhodl pro gymnaziální vzdělání a následný přechod do vzdělání terciárního, předchází tomuto kroku správný výběr střední školy. Její zaměření si žáci ve většině případů vybírají podle svých zájmů, popřípadě zájmu rodičů (pokračování rodové tradice, příprava na práci v rodinné firmě). Střední odborné školy se v případě funkčního sociálního partnerství snaží zajistit svým žákům odbornou praxi v reálném prostředí. Tím žáci získají odborné kompetence, které jim usnadní přechod na trh práce.

Vstup na trh práce je pro absolventy ve většině případů doprovázen překážkami a samotné pracovní příležitosti jsou pro tuto cílovou skupinu značně omezené. V těchto případech se většinou dostaví ztráta důvěry a motivace v hledání zaměstnání, což vede k velkému počtu nezaměstnaných absolventů středních škol. Začátek hospodářské krize v roce 2008 vedl k výraznému poklesu nabídky volných pracovních míst a zároveň ke snížení zájmu ze stran zaměstnavatelů o absolventy. Na základě kvantitativního dotazníkového šetření, které prováděl Národní ústav pro vzdělávání s nástupem ekonomické krize, bylo zjištěno, že 51% absolventů středních odborných škol ukončených maturitní zkouškou hledalo zaměstnání méně než 3 měsíce, 21 % absolventů 3 – 6 měsíců, 14% absolventů 6 – 12 měsíců a zbylých 14% bylo nezaměstnáno déle než 1 rok. Výsledky jsou pouze orientační, mohou se u jednotlivých oborů a v rámci regionů lišit. (Trhlíková, 2014)

Novela zákona o zaměstnanosti z roku 2009 nevnímá absolventy jako rizikovou skupinu, pro kterou je přechod na pracovní trh ztížený. Pozornost věnuje pouze žákům do 20 let věku, což odpovídá přibližně dvěma rokům po ukončení středoškolského studia. Původní znění toho zákona z roku 2004 však vyčleňovalo uchazeče o zaměstnání, kterým je potřeba pozornost věnovat, a to až do věku 25 let. Zákon zvláště upravoval skupinu vysokoškolských absolventů. (Burdová, Chamoutová, 2012)

Tématem přechodu absolventů škol na trh práce, jejich připraveností a potřebami, které zaměstnavatelé preferují, se zabýval projekt Národního ústavu vzdělávání z roku 2013. Jeho cílem bylo výzkumné šetření, které zjišťovalo názory zaměstnavatelů na danou problematiku. Výsledky tohoto výzkumu jsou použity v následujících částech této kapitoly.

Kompetence, které zaměstnavatelé upřednostňují

Schopnosti, dovednosti a znalosti, které absolventi během studia získali, jim umožní plynulý přechod na pracovní trh. Důležité však je, aby co nejlépe vyhovovaly požadavkům a potřebám budoucích zaměstnavatelů. Kompetence lze dělit na profesní a klíčové. Vzděláním a praktickými zkušenostmi jsou získávány profesní kompetence, které jsou úzce spojeny s konkrétní odborností a umožňují výkon konkrétních povolání. Pro uplatnění člověka ve společnosti a jeho osobní rozvoj jsou důležité kompetence klíčové, které člověk získává v průběhu života. Zaměstnavatelé přikládají kompetencím význam v závislosti na úrovni dosaženého vzdělání. Nejvyšší požadavky jsou

u absolventů vysokých škol, naopak nejnižší u středního vzdělání s výučním listem. Průměrné nároky jsou kladeny na absolventy středních odborných škol s maturitní zkouškou, u kterých se předpokládá širší okruh odborných znalostí a dovedností. Význam kompetencí u jednotlivých zaměstnavatelů se liší podle druhu vykonávaných činností. (Doležalová, Vojtěch, 2013)

Z výzkumného šetření vyplývá, že v sekundárním sektoru je u zaměstnanců se středním vzděláním ukončeném maturitní zkouškou největší důraz kladen na tyto klíčové kompetence: schopnost čtení a porozumění pracovních instrukcí, ochotu učit se a schopnost rozhodovat se a nést odpovědnost za svá rozhodnutí. Za důležité zaměstnavatelé označili schopnost prezentace a umění vyjádřit svůj názor. Naopak méně důležitá je pro ně znalost cizích jazyků a schopnost vést. (Doležalová, Vojtěch, 2013) Jedná se především o pracovní pozice ve výrobním průmyslu, kde je důraz kladen zejména na odborné dovednosti. Jiné nároky budou kladeny na zaměstnance v kvartálním sektoru, kde budou v první řadě požadovány konkrétní znalosti, vyšší vzdělání a jazykové schopnosti a dovednosti.

Uplatnitelnost absolventů

Od roku 1995 došlo ve vzdělanostní struktuře v České republice k velkým změnám. Poklesl počet zaměstnaných s dokončeným základním vzděláním a středním vzděláním bez maturity. Naopak se zvýšila zaměstnanost osob s vyšším vzděláním. Podle průzkumu hospodářské komory je velkým problémem stále se snižující počet absolventů učilišť a technických oborů. Tento pohled je však v rozporu s výsledky šetření společnosti Scio, podle které jsou pro pracovní trh důležití především absolventi středních škol a gymnázií. Vzhledem k rychlému rozvoji ve všech hospodářských sektorech nebude v budoucnu kladen důraz na znalosti získané ve škole, ale na schopnost učit se novým věcem a všeobecný základ. (Burdová a kol., 2013)

Uplatnění absolventů na trhu práce je ovlivněno nejen nejvyšším dosaženým vzděláním. V dnešní době je potřebná i praxe, kterou většina zaměstnavatelů požaduje. Absolventi sekundárního i terciárního vzdělání se tak mnohdy dostávají do situace, kdy mají dostatečné znalosti pro výkon povolání, ale chybí jim patřičná praxe.

Důvody přijímání absolventů

Někteří zaměstnavatelé se přijetí absolventů, kteří právě dokončili středoškolské vzdělání, do pracovního procesu nebrání. Jako největší výhodu vnímají nezátíženost předchozím zaměstnáním, díky které si mohou vychovat nové zaměstnance podle návyků dané firmy. Absolventi středních odborných škol jsou mladí lidé zpravidla ve věku od 18 do 20 let, kteří jsou ochotni se dále vzdělávat, jsou flexibilní a nemají vysoké finanční nároky, což je pro firmy velkým lákadlem. V neposlední řadě mají dostatek teoretických znalostí, jsou schopni práce s moderními technologiemi a jsou dostatečně jazykově vybaveni. (Doležalová, Vojtěch, 2013)

Rizika a příčiny nezaměstnanosti absolventů

Podle výsledků výzkumného šetření jsou velkým problémem stále více se zhoršující schopnosti absolventů škol. Přípravenost lidí, kteří právě ukončili školu, je podle zaměstnavatelů nedostatečná. (Keményová, 2014) Klesající úroveň škol a množství absolventů některých oborů jsou příčinou jejich nezaměstnanosti.

Problém může být i na straně zaměstnavatelů. Některé firmy se přijímání absolventů brání. Důvodem je nedostatečná praxe a nereálná představa o výši mzdy a pracovní době. (Doležalová, Vojtěch, 2013) Téma nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol je zpracováno v předběžné zprávě vydané Národním ústavem pro vzdělávání z roku 2013. „K 30. dubnu 2013 bylo evidováno 1 513 nezaměstnaných čerstvých absolventů středoškolského studia a 584 absolventů VOŠ. Z porovnání dubnových hodnot za poslední čtyři roky je patrné, že po dvou letech mírného zlepšování postavení čerstvých absolventů na trhu práce dochází k rapidnímu zhoršení.“ (Vojtěch, Chamoutová, 2013, s. 2)

Aby se snížilo riziko nezaměstnanosti, měli by si žáci pro své vzdělání vybírat především obory, po kterých je na pracovním trhu poptávka. Nedostatek absolventů je zejména v technických oborech - strojírenství a stavebnictví. Pro žáky základních škol není lehké si v jejich věku vybrat své budoucí povolání, často volí gymnaziální vzdělání a následně pokračují v terciárním vzdělávání. Je to řešení, jak si rozhodování o budoucím zaměstnání prodloužit o několik let.

4. Praktická část práce

Fungující spolupráce pozitivně ovlivňuje kvalitu školy. V rámci odborné praxe mají žáci možnost získat dostatečně pracovní zkušenosti. Důležitá je také zpětná vazba - zda škola dokáže žáky na odbornou praxi dostatečně připravit. Konkrétní střední škole, jejím sociálním partnerům a formám spolupráce věnuji praktickou část své práce. Zdrojem informací pro tuto kapitolu jsou ŠVP dané školy.

4.1 Charakteristika Střední odborné školy logistických služeb

Střední odborná škola logistických služeb je státní škola, jejímž zřizovatel je hlavní město Praha. Sídlí na Praze 9 a poskytuje odborné vzdělávání v oblasti financí, dopravy a logistiky. Historie školy sahá až do 60. let minulého století, kdy bylo v roce 1952 založeno Výcvikové středisko spojů pro pracovníky pošt. Během let škola několikrát změnila název, působiště i nabízené obory. Díky dlouholetému partnerství školy s Českou poštou s.p. byly hlavními oblastmi vzdělávání po mnoho let především poštovní služby. Tyto služby se postupně měnily a na trh vstoupily nové firmy poskytující finanční a logistické služby i alternativní poštovní operátoři. Proces změn přiměl školu k rozšíření nabízených oborů v oblasti finanční, logistické a přepravní. Byl změněn také název školy na Střední odbornou školu logistických služeb, pod kterým ji známe i dnes.

Svým žákům zajišťuje odbornou praxi v mnoha partnerských firmách, které jim umožňují získat cenné zkušenosti a kontakty pro budoucí uplatnění na trhu práce. V praktické výuce se žáci naučí pracovat s potřebnými programy pro daný obor a pro absolventy dopravního oboru je výhodou řidičské oprávnění skupiny B, které během studia získají. Důraz škola klade také na výuku cizích jazyků, které jsou v dnešní době pro mnohá zaměstnání nezbytné. Velké množství moderních technologií vyžívaných ve výuce zaručuje její kvalitu. V dnešní době studuje na této škole přibližně 250 žáků ve dvou různých oborech zakončených maturitní zkouškou.

V rámci programu Evropské unie na podporu odborného vzdělávání a přípravy se škola zapojila do programu ERASMUS+, hlavním cílem je vyslat na zahraniční stáž v příštích dvou letech 20 nejlepších žáků, umožnit jim získat zahraniční pracovní zkušenost a zvýšit jazykové kompetence. U takto specializovaných studijních oborů

zahraniční praxe výrazně zvýší konkurenceschopnost absolventů a šanci nalézt odpovídající uplatnění na trhu práce v ČR i v dalších zemích EU.

ŠVP školy

Při tvorbě ŠVP škola spolupracovala se sociálními partnery a snažila se respektovat jejich požadavky k odborným kompetencím absolventů tak, aby se co nejlépe uplatnili na pracovním trhu, popřípadě se mohli v oboru dále vzdělávat.

Střední odborná škola logistických služeb původně vyučovala tři obory: Poštovní a peněžní služby, Poštovní manipulát a Zasilatelství. S novou kurikulární reformou musela škola na základě RVP vytvořit samostatné ŠVP pro každý z nabízených oborů. RVP byly vydávány v jednotlivých vlnách. V první vlně bylo vydáno RVP pro obor 37-42-M/01 Logistické a finanční služby, ve vlně druhé pak pro obor 37-42-M/01 Provoz a ekonomika dopravy. Vzhledem k tomu, že v novém RVP Logistické a finanční služby obor Poštovní manipulát zcela zanikl a obor Poštovní a peněžní služby prošel výraznou změnou, řešila škola otázku sloučení těchto dvou oborů. K monitoringu současné situace použilo vedení školy metodu SWOT analýzy, na základě které se rozhodlo vytvořit dva samostatné ŠVP pro obor Finanční služby a Logistické služby a tak zachovat původní nabídku. Obor zasilatelství byl nově podle vydaného RVP zaměřen na oblasti doprava a přeprava a byl vytvořen ŠVP Doprava a logistika. Škola tedy nabízí dva obory, ale vyučuje podle třech ŠVP zakončených maturitní zkouškou.

Obory vzdělávání a uplatnění absolventů

Ve všech oborech vede výuka především k rozvoji logického myšlení, správného vyjadřování, organizačních a komunikačních dovedností a schopnosti práce v týmech. Na rozvoji těchto kompetencí se podílí nejen teoretická výuka, ale také přímý kontakt žáků s reálným pracovištěm a jeho zaměstnanci během odborné praxe. Absolventi jsou odborně připraveni vstoupit na pracovní trh nebo mohou pokračovat ve studiu na vysoké škole.

Obor 37-42-M/01 Logistické a finanční služby

ŠVP – Logistické služby (LOS)

ŠVP – Finanční služby (FIS)

Absolventi daného oboru jsou připraveni na práci v oblasti finančních a poštovních služeb, logistiky, státní správy, ekonomiky a podnikání. Jedná se zejména o činnosti provozního, řídicího a obchodně podnikatelského charakteru.

Tento obor je vyučován podle dvou ŠVP a zaměření každého z nich je odlišné. Vzdělávací program Finanční služby je zaměřen zejména na praktické vyučování a žáky připravuje především na práci v poštovníctví a bankovníctví. Jejich uplatnění je v pojišťovnách, bankách a investičních společnostech. Vzdělávací program Logistické služby je zaměřen na teoretické poznatky a jeho absolventi najdou uplatnění v oblasti logistiky a státní správy.

Příklady konkrétních pozic v dané oblasti:

Oblast Finančních služeb: bankovní pracovník, úvěrový specialista, pojišťovací pracovník, referent v pojišťovníctví, obchodní poradce

Oblast poštovníctví: vedoucí pobočky, vedoucí směny, pracovník přepážky, pracovník poštovního provozu a přepravy

Oblast logistiky: logistik skladových operací, v dopravě a přepravě, manažer logistiky

Oblast státní správy: administrativní pracovník, referent pro správní řízení

Oblast ekonomiky: personalista, finanční referent, daňový referent, účetní

Obor 37-41-M/01 Provoz a ekonomika dopravy

ŠVP – Doprava a logistika (DAL)

Absolventi jsou připraveni především na práci v dopravě, logistice, celnictví a ekonomice. V rámci odborných předmětů se seznámí s jednotlivými druhy dopravy a každou složkou logistického řetězce. V předmětu řízení motorových vozidel žáci získají řidičský průkaz skupiny B. Absolventi najdou uplatnění ve funkcích technicko-hospodářských a administrativních pracovníků pro oblast provozu, organizace a obchodně-ekonomických činností v rámci celé vnitrostátní i mezinárodní dopravní soustavy a logistiky.

Příklady konkrétních pozic v dané oblasti:

Oblast logistiky – manažer logistiky, logistik v dopravě a přepravě, logistik skladových operací

Oblast dopravy a přepravy – manažer dopravy, dispečer, řidič

Oblast ekonomických činností – referent, obchodní zástupce, samostatný podnikatel

Kompetence absolventa

V RVP jsou stanoveny základní klíčové a odborné kompetence, které by měl žák během studia na střední škole získat a které jsou pro školu závazné. Tyto požadavky vychází z potřeb trhu práce stanovených v profesních profilech a kvalifikačních standardech. RVP jsou vytvořeny pro jednotlivé obory vzdělávání zvláště, proto se požadované kompetence liší. Každá střední škola si na základě kompetencí uvedených v RVP a požadavků zaměstnavatelů, kteří se školou spolupracují, stanoví konkrétní klíčové a odborné kompetence absolventů ve svém ŠVP. Klíčové kompetence žák získává a rozvíjí po celou dobu svého studia v rámci všech vzdělávacích aktivit. Odborné kompetence získává během odborné výuky. Vzhledem k tomu, že žáci Střední odborné školy logistických služeb studují dva odlišné obory s různým zaměřením, nebudou jejich dosažené odborné kompetence na konci studia zcela totožné. To však neplatí u kompetencí klíčových, které jsou v rámci obou oborů shodné.

Klíčové kompetence

Absolvent by měl být schopen se efektivně učit, hodnotit své dosažené výsledky a stanovovat si jasné potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání, ale i osobního rozvoje. Měl by být schopen se na dostatečné úrovni vyjadřovat písemnou i ústní formou, a to v různých situacích například ve škole, práci nebo běžném životě. Vzhledem k jeho budoucímu pracovnímu uplatnění by měl být schopen samostatně řešit běžné pracovní, ale i mimopracovní problémy, ovládat ICT, využívat přiměřené zdroje informací a efektivně s nimi pracovat. Dále by měl rozvíjet spolupráci a podílet se na utváření vhodných mezilidských vztahů. Uznávat hodnoty i postoje důležité pro život v současné demokratické společnosti a dbát na jejich dodržování, podporovat národní, ale i světové hodnoty a jednat v souladu s trvale udržitelným rozvojem.

Odborné kompetence

Obor logistické a finanční služby

Absolvent by měl být schopen organizovat a vykonávat logistické a finanční služby a další obchodně-podnikatelské aktivity. V rámci výkonu svého povolání by měl dbát na bezpečnost práce, na její dodržování a ochranu zdraví při práci. Ze stran

zaměstnavatelů jsou nároky kladeny na dobrou grafickou orientaci, schopnost ekonomicky jednat a to v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje. Měl by usilovat o nejvyšší kvalitu výkonu svého povolání.

Obor provoz a ekonomika dopravy

Absolvent by měl být schopen pracovat se systémy řízení jednotlivých druhů dopravy. Měli by být schopni organizovat přepravu zboží a cestujících, pro kterou je potřeba výborná znalost dopravních map, orientace v jízdních řádech apod. Důraz je kladen také na schopnost využívat sdělovací, zabezpečovací a další techniky důležité pro dopravu a schopnost uplatňovat logistické principy při řízení materiálového toku. Stejně jako u oboru logistické a finanční služby je u absolventů požadována bezpečnost práce a ochrana zdraví, schopnost usilovat o nejvyšší kvalitu své práce. Jednat ekonomicky v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje.

Spolupráce se sociálními partnery

Střední škola logistických služeb rozvíjí různé formy sociálního partnerství, které se podílejí na zkvalitnění vzdělávání. Škola spolupracuje nejen se zaměstnavateli, ale také s úřady práce, rodiči, zřizovatelem, Svazem spedice a logistiky, Asociací středních škol IT, telekomunikací, poštovníctví, peněžnictví a logistiky.

Spolupráce se zaměstnavateli

Škola spolupracuje přibližně s 35 firmami převážně z oblasti financí, dopravy a logistiky. Toto partnerství je založeno na základě uzavření „Smlouvy o obsahu, rozsahu a podmínkách realizace odborné praxe“ (viz příloha č. 4). Náležitosti této smlouvy jsou dány vyhláškou č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři. Žáci vykonávají odbornou praxi na pracovištích pod vedením zkušených zaměstnanců firmy (během studia celkem 6 týdnů). Zaměření praxe si volí podle svého zájmu o konkrétní specializaci v rámci studovaného oboru již od druhého ročníku. V rámci praktických činností přímo na pracovišti mají získat potřebné kompetence pro výkon budoucího povolání. Výstupem je vypracovaná Zpráva z praxe, ve které žáci představí firmu, popíší pracoviště, jejich pracovní úkoly a zpracují jednu případovou studii (modelovou situaci). Vedoucí zaměstnanec potvrdí žákům každodenní účast s popisem vykonaných činností na dokumentu „Deník z odborné praxe“ a na závěr jeho práci zhodnotí. Zpětná vazba od žáků (vypracované zprávy z praxe, dotazník, osobní

zkušenosti a postřehy z pracovního prostředí) je podnětem pro vedení školy a sociální partnery ke zlepšení spolupráce a inovaci učebních plánů v oblasti odborného vzdělávání. Také ve škole jsou vyučovány předměty odborné praxe (Praxe ve finančních službách, Přepravní praxe, Praxe v logistice, Fiktivní firma), a to ve specializovaných učebnách se speciálními programy (program APOST, ekonomický a informační systém POHODA, program ERIC a NEWSPED), které simulují reálné prostředí firem. Učební plány těchto předmětů vznikaly na základě požadavků spolupracujících firem. Budoucí zaměstnavatelé mají tak svůj podíl na tvorbě ŠVP. Úspěšným absolventům, kteří během odborné praxe prokáží způsobilost pro výkon potřebné pozice, pak nabídnou volné pracovní místo.

Projekt propojení středoškolského vzdělávání v oborech logistika a spedice s praxí, soutěž Mladý speditér, organizovanou Svazem spedice a logistiky ČR, umožňuje žákům populární formou zvýšit jejich odbornost v oblasti logistické praxe. Tento projekt, kterého se škola pravidelně účastní, má za cíl další rozvoj žáků nasměrovaný přímo potřebami budoucích zaměstnavatelů. Protože převážná část zaměstnavatelů používá jako firemní jazyk angličtinu, požadují kromě odbornosti i dobré jazykové znalosti a dovednosti. Součástí přípravy pro budoucí profesi jsou také pravidelné studentské projekty a jejich obhajoba, včetně shrnutí v cizím jazyce. Na Projektové dny jsou vždy pozváni i zástupci spolupracujících firem. Mimo to zaměstnavatelé zprostředkovávají škole exkurze do reálného pracovního prostředí, přednášky a semináře, při kterých jsou prohlubovány odborné znalosti žáků. Příklady firem, se kterými škola dlouhodobě spolupracuje: Česká pošta s.p., ČSOB a.s., DHL CR s.r.o., TNT Express s.r.o., ČD Cargo, a.s., Letiště Praha, a.s., PPL CZ s.r.o., SCHENKER spol. s r.o. a další. Problémy, které tuto spolupráci ztěžují, jsou stále se měnící podmínky ve vedení firem, především personální změny v managementu.

Spolupráce s rodiči a rodičovskou unií

Škola pořádá pro rodiče svých žáků pravidelné třídní schůzky, kde jsou rodičům sdělovány potřebné a důležité informace nejen o prospěchu jejich dítěte, ale také plány a novinky školy. Komunikace mezi školou, rodiči a žáky probíhá přes webové rozhraní programu Bakalář. Díky tomu mají rodiče i žáci nepřetržitý přístup ke klasifikaci i docházce. Zástupci rodičů tvoří tzv. Unii rodičů, která na svých schůzkách přímo spolupracuje s vedením školy. Pomáhá škole spolufinancovat některé aktivity

např. exkurze, přispívá na nákup pomůcek a přijímá návrhy a řeší problémy ostatních rodičů, kteří se na ni mohou kdykoliv obrátit.

Spolupráce se Svazem spedice a logistiky

V rámci spolupráce se škola pravidelně účastní profesních klubů. Pro svou odbornou výuku získává nejen kvalitní učební materiály, ale také aktuální informace v oblasti dopravy a logistiky. Podílí se také na vzdělávacích akcích žáků a vyučujících a přípravě učebních dokumentů.

Spolupráce s Asociací středních škol IT, telekomunikací, poštovníctví, peněžnictví a logistiky

Asociace pomáhá sdružovat školy podobného zaměření, které pak mají možnost spolupracovat na tvorbě vzdělávacích programů. Mimo jiné asociace zastupuje své partnerské školy při důležitých jednání s ministerstvem a uzavírání smluv.

4.2 Sběr dat

Pro větší kvalitu výsledků jsem zvolila dvě metody sběru dat – dotazování a analýzu dokumentů. Plošně jsem zkoumala názory žáků na odbornou praxi a hloubkově její obsahovou stránku v souvislosti se studovaným oborem a ročníkem.

Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je ověřit předem stanovené hypotézy a navrhnout možná řešení, která by vedla ke zlepšení současné situace na vybrané střední škole.

Cílová skupina, místo sběru dat

Pro průzkum jsem si vybrala Střední odbornou školu logistických služeb. Sběr dat probíhal v lednu 2015.

Vzhledem k tomu, že je průzkumné šetření zaměřeno na odbornou praxi a 1. ročníky praxi ve firmách nemají, byli osloveni pouze žáci 2., 3. a 4. ročníků. Druhé a čtvrté ročníky již v tomto školním roce odbornou praxi absolvovaly, proto jsou jejich odpovědi přesnější, na rozdíl od žáků 3. ročníků, které odborná praxe teprve čeká. V každé třídě byl dotazník vyplněn 30 žáky, celkový počet respondentů byl tedy 90.

V rámci analýzy Zpráv z praxe byli dále osloveni vybraní žáci z jednotlivých oborů a ročníků, kteří mi poskytli svou autorskou práci ke zkoumání.

Stanovené hypotézy

Stanovila jsem celkem 9 hypotéz. Hodnotím je na základě dotazníkového šetření a jsou rozděleny podle jednotlivých otázek, které je ověřují.

H1a: Délka odborné praxe je pro většinu žáků z 2. ročníku dostačující.

H1b: Délka odborné praxe je pro většinu žáků z 3. ročníku nedostačující.

H1c: Délka odborné praxe je pro většinu žáků ze 4. ročníku nedostačující.

H2a: Většina žáků z 2. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe nevyužila.

H2b: Většina žáků z 3. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe využila.

H2c: Většina žáků ze 4. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe využila.

H3a: Většina žáků z 2. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí.

H3b: Většina žáků z 3. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí.

H3c: Většina žáků ze 4. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí.

Názor studentů na odbornou praxi

Vážení studenti,

ráda bych Vás poprosila o vyplnění krátké ankety, která se týká Vaší odborné praxe. Anketa je zcela anonymní, proto žádám o co nejpřesnější a pravdivé odpovědi. Studuji Institut vzdělávání a poradenství na České zemědělské univerzitě v Praze a získané informace budou podkladem pro praktickou část mé bakalářské práce.

Děkuji za Váš čas.

Který ročník v současné době studujete?

- 2. ročník
- 3. ročník
- 4. ročník

Myslíte si, že je doba trvání odborné praxe během vašeho studia dostačující?

Napište odstavec

Zbývá 1500 znaků

V čem vidíte význam odborné praxe?

Napište odstavec

Zbývá 1500 znaků

Využili jste své teoretické znalosti ze školy v průběhu Vaší odborné praxe? Pokud ano, o jaké konkrétní znalosti se jednalo?

Napište odstavec

Zbývá 1500 znaků

Souhlasíte s tvrzením, že díky odborné praxi absolvované v rámci studia na SŠ snadněji získáte práci ve svém oboru?

Napište odstavec

Zbývá 1500 znaků

Děkuji za vyplnění ankety.

5. Výsledky a jejich hodnocení

5.2 Dotazníkové šetření

V rámci průzkumu jsem oslovila žáky krátkým elektronickým dotazníkem vytvořeným pomocí internetového serveru Survio. Cílem bylo zjistit názor žáků na odbornou praxi z hlediska její délky, obsahu a významu, který vnímají jednotlivci odlišně.

Dotazník byl anonymní a obsahoval pět otázek, které se týkaly odborné praxe ve firmách. První otázka byla identifikační, kdy žák volil právě studovaný ročník ze tří předem definovaných možností. Zbylé čtyři otázky byly otevřené a zjišťovaly jeho konkrétní názor. Zajímavé bylo sledovat různorodost odpovědí napříč jednotlivými ročníky. Rozdíl byl znatelný nejen ve zkušenostech, ale také ve schopnosti vyjadřovat se, kdy se u nižších ročníků objevovaly převážně odpovědi jednoslovné, naopak u vyšších ročníků spíše odpovědi více rozvinuté.

Výsledky dotazníkového šetření jsou graficky znázorněny a členěny podle jednotlivých otázek. Jednotlivé hypotézy jsou vyhodnoceny a v závěru je zpracován souhrn, v němž jsou názory ročníků vzájemně porovnány.

Otázka č. 1: Který ročník v současné době studujete?

Tabulka 1: Počet respondentů z každého ročníku

2. ročník	30
3. ročník	30
4. ročník	30

(zdroj: vlastní zpracování)

Otázka č. 2: Myslíte si, že je doba trvání odborné praxe během vašeho studia dostačující?

Tabulka 2: Reakce žáků 2. ročníku na délku odborné praxe

Ano, je dostačující	11
Ne, není nedostačující	14
Nevím/nemohu soudit	5

(zdroj: vlastní zpracování)

Větší část žáků 2. ročníku označila délku jejich odborné praxe za nedostačující. Hypotéza **H1a** (*Délka odborné praxe je pro většinu žáků z 2. ročníku dostačující*) tak nebyla potvrzena. 3 ze 14 žáků navrhovali, aby trvala alespoň měsíc. Naopak pro 11 respondentů je její délka vyhovující. Jeden z žáků ji označil za natolik dostačující, až zbytečnou. Musíme vzít však v úvahu, že druhý ročník absolvoval odbornou praxi poprvé letos na podzim, a má proto nejméně zkušeností. Zbývajících 5 respondentů uvedlo, že zatím neví, nemůže posoudit.

Tabulka 3: Reakce žáků 3. ročníku na délku odborné praxe

Ano, je dostačující	14
Ne, není nedostačující	16
Nevím/nemohu soudit	0

(zdroj: vlastní zpracování)

Pro většinu žáků 3. ročníku střední odborné školy je délka jejich odborné praxe nedostačující. Hypotéza **H1b** (*Délka odborné praxe je pro většinu žáků z 3. ročníku nedostačující*) byla žáky ověřena. Jednalo se zejména o jednoslovné odpovědi, přičemž 2 respondenti zmínili, že ideální délka praxe by byla alespoň měsíc. „*Myslím si, že by mohla být delší. 14 dní na poznání firmy a jejího chodu je málo.*“ Vyjádřil svůj názor jeden z respondentů. Menší část žáků označila délku praxe za zcela vyhovující. Zajímavý byl názor jednoho z respondentů, který uvedl: „*K našemu oboru je dostačující, protože jsme přeci jen odborná škola s maturitou a potřebujeme se připravovat spíš na maturitu*“.

Tabulka 4: Reakce žáků 4. ročníku na délku odborné praxe

Ano, je dostačující	10
Ne, není nedostačující	20
Nevím/nemohu soudit	0

(zdroj: vlastní zpracování)

Na tuto otázku všichni žáci 4. ročníku odpověděli jasně a nenašel se nikdo, kdo by si nebyl odpovědí jistý. Pro značnou část respondentů délka odborné praxe dostačující není. Hypotéza **H1c** (*Délka odborné praxe je pro většinu žáků ze 4. ročníku nedostačující*) tak byla žáky maturitního ročníku potvrzena. Odpověď na otázku, proč je

délka praxe nedostačující, kterou uvedlo 5 respondentů, je, že by mělo být více praxe v nižších ročnících a ve čtvrtém ročníku by měla být výuka zaměřena spíše na maturitní předměty. Mnoho žáků zmínilo také neefektivně využitý čas během praxe a mnoho administrativních úkonů místo praktických nácviků. Zbývajících 10 respondentů označilo délku odborné praxe za dostačující. Jeden z nich uvedl: „*Myslím si, že naše školní praxe je dostačujícím základem. Záleží také, kam se na praxi dostanete, jak se vám věnují. Já byl spokojený až s praxí ve čtvrtáku, kde se mi patřičně věnovali a vše mi ukázali. Kvalitní praxe ukáže i kvalitu teoretického vzdělávání, protože se žák dostane do úplně nového prostředí, kde už požadují nějakou orientaci v oboru.*“

Otázka č. 3: V čem vidíte význam odborné praxe?

Odpovědi žáků 2. ročníku:

Pro většinu respondentů má odborná praxe pozitivní význam. 4 z 30 žáků po absolvování jejich doposud první praxe na této škole nemohou její význam posoudit. Většina respondentů vidí smysl v získání nových zkušeností a prohloubení doposud získaných znalostí s praktickým výcvikem. Častou odpovědí byla možnost vyzkoušet si práci v reálném provozu a seznámení se s vnitřním fungováním dané firmy. Pro některé žáky vytváří odborná praxe příležitost naučit se nové věci a zlepšit si tak studijní výsledky odborných předmětů. Jeden z respondentů v anketě zmínil, že by uvítal více praktických činností z oboru než jednoduchých administrativních úkonů.

Odpovědi žáků 3. ročníku:

Nejčastější odpovědí, kterou zmínilo 10 oslovených respondentů, je prohloubení si doposud získaných znalostí ve škole a propojení tak teorie s praxí. Pro větší část respondentů má odborná praxe také význam v seznámení se s cvičným pracovištěm a jeho prostředím. S tím souvisí i odpověď jednoho žáka: „*Dokážeme si lépe představit, jak to jednou bude vypadat v našem zaměstnání v oboru, který studujeme.*“ Pouze 6 žáků z 30 oslovených zmínilo, že jim praxe pomůže v hledání budoucího zaměstnání. Pro některé jedince znamená odborná praxe lepší pochopení studovaného oboru a s tím související zlepšení studijních výsledků. Na rozdíl od méně zkušených žáků 2. ročníků všichni uvedli pozitivní význam a ani jeden nezmínil, že v této fázi studia stále neví nebo nemůže soudit.

Odpovědi žáků 4. ročníku:

Význam odborné praxe většina respondentů chápe jako příležitost aplikovat své znalosti do praktické činnosti a příležitost naučit se novým věcem. Jedna z konkrétních odpovědí je: „*Význam odborné praxe je pro mě v možnosti ověření si teoretických znalostí a schopnosti logicky a samostatně čelit určitým problémům.*“ Druhou častou odpovědí, kterou vedlo 8 žáků, byla přímá zkušenost s danou firmou a seznámení se s jejím chodem. 2 respondenti uvedli, že díky odborné praxi lépe pochopili studovaný obor, využili své doposud nabyté znalosti a získali užitečné zkušenosti z cvičných pracovišť školy. 4 žáci zmínili, že má pro ně odborná praxe smysl v usnadnění přechodu na trh práce, neboť jim byla ve firmě nabídnuta pracovní pozice.

Otázka č. 4: Využili jste své teoretické znalosti ze školy v průběhu vaší odborné praxe? Pokud ano, o jaké konkrétní znalosti se jednalo?

Tabulka 5: Názory žáků 2. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Ano, využil/a	13
Ne, nevyužil/a	12
Minimálně	5

(zdroj: vlastní zpracování)

Většina žáků 2. ročníku své teoretické znalosti, které získala během výuky odborných předmětů, v praxi využila, tím nebyla hypotéza **H2a** (*Většina žáků z 2. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe nevyužila*) potvrzena. Jednalo se zejména o práci s odbornými programy, se kterými žáci při výuce ve škole pracují a které jednotlivé firmy používají. Někteří respondenti využili také konkrétní vědomosti, kdy jeden z nich uvedl, že mu při praxi pomohly znalosti o poštovních službách, které během praxe na České poště uplatnil. Menší část žáků své teoretické znalosti při odborné praxi nevyužila. Nutno dodat, že práce je žákům na praxích přidělena individuálně podle aktuálních potřeb firmy. Také se může stát, že žák dostane úkol z oblasti, která ve škole nebyla probírána. Jeden z respondentů uvedl: „*Ani moc ne, protože na poště se dělaly hlavně poštovní poukázky, které jsme se ještě neučili, tak jsem se je naučil tam.*“ V tomto případě má odborná praxe pro žáky velký význam v tom, že se naučí nové věci, které jim pomohou při studiu nebo budoucím povolání.

Názory 5 respondentů, že své znalosti využili jen minimálně, nebyly zcela jednoznačně negativní, přesto k nim měly blíže než k odpovědím pozitivním.

Tabulka 6: Názory žáků 3. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Ano, využil/a	18
Ne, nevyužil/a	9
Minimálně	3

(zdroj: vlastní zpracování)

Velká část žáků 3. ročníku uvedla, že své teoretické znalosti v průběhu odborné praxe využila, a tak byla hypotéza **H2b** (*Většina žáků z 3. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe využila*) ověřena. Nejčastěji se jednalo o práci s odbornými programy a znalost odborné terminologie, která byla při výkonu práce nezbytná. 9 respondentů své teoretické znalosti nevyužili. Zajímavou strategii volil jeden ze žáků, který uvedl: „*Spíše ne. Vybral jsem si místo, abych se přiučil více věcem.*“ 3 respondenti uvedli, že své poznatky ze školy použili jen minimálně, protože se většinou učí praxí.

Tabulka 7: Názory žáků 4. ročníku na využití teoretických znalostí během odborné praxe

Ano, využil/a	16
Ne, nevyužil/a	13
Minimálně	2

(zdroj: vlastní zpracování)

Protože své doposud získané teoretické znalosti využilo 16 respondentů maturitního ročníku, byla i hypotéza **H2c** (*Většina žáků ze 4. ročníku teoretické poznatky ze školy v průběhu praxe využila*) potvrzena. Ve většině případů se jednalo o znalosti z oblasti poštovníctví, dopravy a přepravy. Odpovědi byly různorodé dle právě studovaného oboru. Mezi nejčastější patřily: využití odborných znalostí o přijímání zásilek, typech nákladních přeprav, účetnictví, poznatky o nebezpečném zboží a v neposlední řadě znalost anglického jazyka. Respondenti, kteří své teoretické znalosti v praxi nevyužili, většinou vykonávali jednoduché administrativní činnosti. Jeden ze dvou žáků, který znalosti využil jen minimálně, uvedl, že se jednalo zejména

o odbornou terminologii, kterou se dle jeho názoru nový pracovník nejlépe naučí až při výkonu povolání.

Otázka č. 5: Jaký máte názor na tvrzení, že díky odborné praxi absolvované v rámci studia na SŠ snadněji získáte práci ve svém oboru?

Tabulka 8: Názor žáků 2. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

Ano, souhlasím	14
Ne, nesouhlasím	10
Nevím/nemohu soudit	6

(zdroj: vlastní zpracování)

Většina respondentů se domnívá, že jim odborná praxe zprostředkovaná střední školou usnadní přechod na pracovní trh. Hypotéza **H3a** (*Většina žáků z 2. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí*) tak ověřena byla. 1 z 14 respondentů dokonce zmínil: „*Ano souhlasím, ale mělo by jí být více. Myslím, že 14 dnů za rok nestačí.*“ S tvrzení tedy souhlasí, ale přesto vyjadřuje obavu, že délka odborné praxe je nedostačující. Na druhé straně jednoznačně negativně odpovědělo 10 respondentů. Mezi jasnými jednoslovnými odpověďmi se objevily také poznatky, že v dnešní době požadují zaměstnavatelé praxi minimálně po dobu jednoho roku, proto jim čtrnáctidenní praxe v každém ročníku nějak nepomůže. Poměrně dost respondentů nemá u této otázky zatím dostatečně jasno a odpovědělo, že neví.

Tabulka 9: Názor žáků 3. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

Ano, souhlasím	17
Ne, nesouhlasím	7
Nevím/nemohu soudit	6

(zdroj: vlastní zpracování)

17 respondentů s tímto tvrzením souhlasí. Většina odpovědí byla jednoznačná bez dalšího komentáře. Názor jednoho ze žáků je: „*Myslím si, že zrovna z našeho oboru ano. Momentálně jsme poměrně chtění v logistických oborech, protože máme alespoň nějaký pojem o práci v logistice, na poště a finančnictví.*“ Počet respondentů, kteří nesouhlasili nebo uvedli, že zatím nemohou soudit, byl poměrně vyrovnaný. Jeden

z nich uvedl: „Zatím nevím, ale doufám, že díky odborné praxi snadněji pracovní uplatnění v oboru najdu“. Zajímavou myšlenku vystihl žák, který odpověděl: „Záleží na dovednostech každého a na tom, zda bude chtít být úspěšný nebo se spokojí i s jinou prací v jiném oboru.“ U tohoto ročníku byla hypotéza **H3b** (Většina žáků z 3. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí) ověřena.

Tabulka 10: Názor žáků 4. ročníku na spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh

Ano, souhlasím	13
Ne, nesouhlasím	12
Nevím/nemohu soudit	5

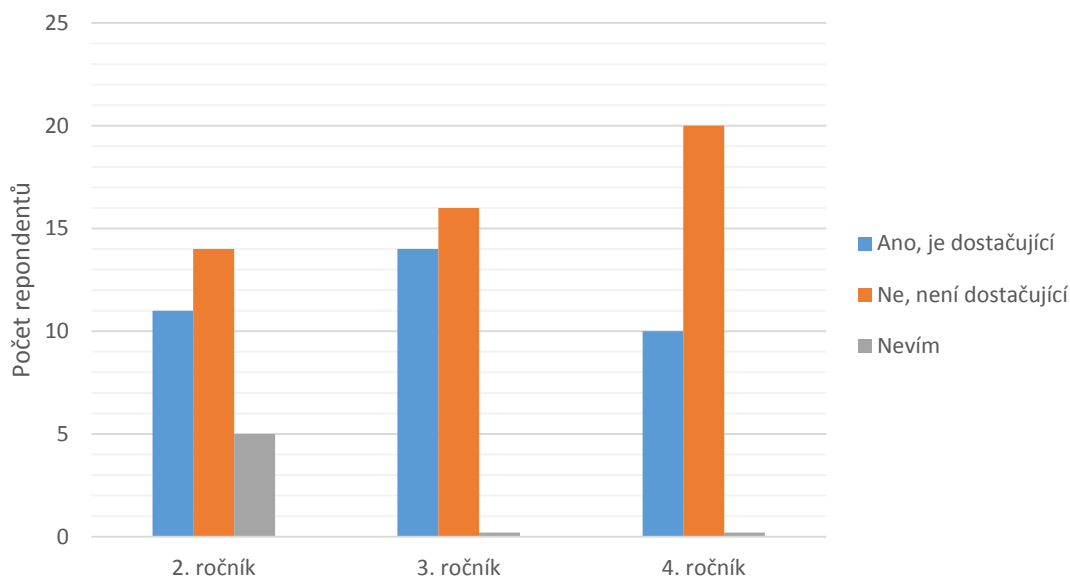
(zdroj: vlastní zpracování)

U maturitní ročníku byla hypotéza **H3c** (Většina žáků ze 4. ročníku s tvrzením, že díky odborné praxi snadněji získají práci ve svém oboru, souhlasí) potvrzena. Většina respondentů věří, že díky odborné praxi snadněji získá zaměstnání. Jeden ze žáků napsal: „Ano, umím pracovat v programech, ke kterým se jen tak někdo nedostane, a orientuji se dříve než nezralý člověk, který k tomu přijde poprvé a trvá mu dlouho, než se zaučí a pochopí všechny věci, jak pracují.“ Negativní názor má 12 žáků, pro které má ve většině případech odborná praxe nedostatečnou časovou dotaci. Jeden z respondentů uvedl, že dle jeho názoru zaměstnání snadněji nezíská, ale alespoň mu odborná praxe pomůže si snadněji zvyknout na práci, která ho v budoucnu v oboru čeká. Zajímavé je, že 5 žáků 4. ročníku stále ještě nemá ucelený názor, zda jim doposud absolvovaná odborná praxe usnadní přechod na pracovní trh.

Shrnutí

Názory celkem devadesáti respondentů ze tří různých ročníků jsou odlišné. V rámci dotazování bylo 7 hypotéz potvrzeno a 2 vyvráceny. Pohled žáků na odbornou praxi, kterou absolvují v rámci studia na střední odborné škole, může být ovlivněn různorodostí oborů, které studují. Odlišné zkušenosti můžou mít s odbornou praxí žáci oboru Provoz a ekonomika dopravy, na které jsou kladeny jiné nároky než na žáky oboru Logistické a finanční služby. Následující shrnutí nepřihlíží ke studovanému oboru, ale je zaměřeno především na samotné názory žáků napříč ročníky.

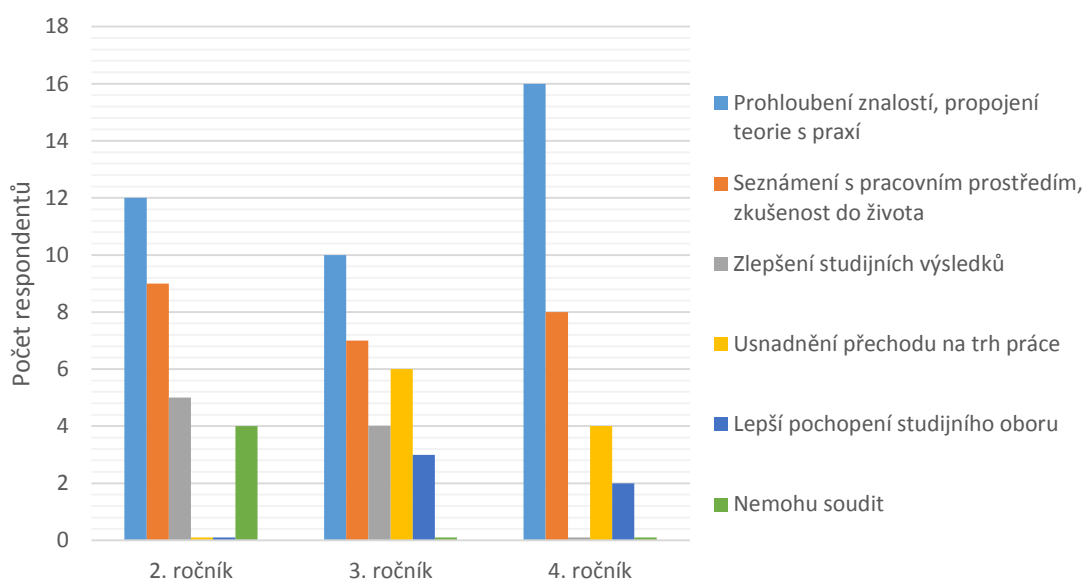
Na anketní otázku „**Myslíte si, že je délka odborné praxe během vašeho studia dostačující?**“ odpověděli žáci všech ročníků následovně.

Graf č. 1: Názory žáků na délku praxe (zdroj: vlastní zpracování)

Ve všech ročnících převažoval negativní pohled žáků na délku odborné praxe absolvovanou během studia. Zajímavé je sledovat, jak se počet těchto odpovědí postupně zvyšuje. Ve 2. a 3. ročníku jsou názory žáků poměrně vyrovnané, zatímco ve 4. ročníku je mezi nimi značná odchylka. Respondenti, kteří na tuto otázku nemají jasný názor, jsou pouze v nižším ročníku.

Zamyšlení nad podstatou odborné praxe požadovala po žácích otázka: „**V čem vidíte význam odborné praxe?**“

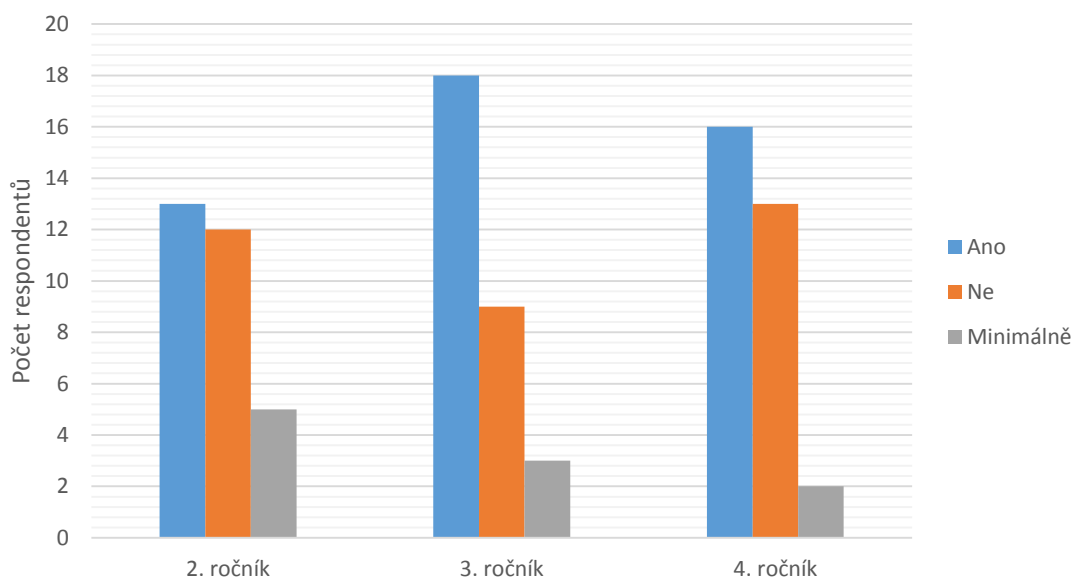

Graf č. 2: Význam odborné praxe (zdroj: vlastní zpracování)

Odborná praxe má význam pro většinu žáků ze všech ročníků v prohloubení znalostí a propojení teorie s praxí, avšak nejvíce se k této odpovědi přiklání žáci z maturitního ročníku. Druhou nejčastěji uvedenou odpovědí byla možnost seznámení se s pracovním prostředím, kterou mnozí vnímají jako praktickou zkušenost do života. Zatímco žáci 3. a 4. ročníků vnímají jako smysl odborné praxe také značné usnadnění přechodu na trh práce, pro žáky 2. ročníku je to zatím jen možnost, jak dosáhnout zlepšení studijních výsledků. O skutečnosti, že odborná praxe pomáhá lépe pochopit studovaný obor a ujasnit si tak možnost budoucího uplatnění, jsou přesvědčeni někteří žáci z 3. a 4. ročníku. Část žáků druhého ročníku uvedla, že zatím nemohou význam odborné praxe posoudit.

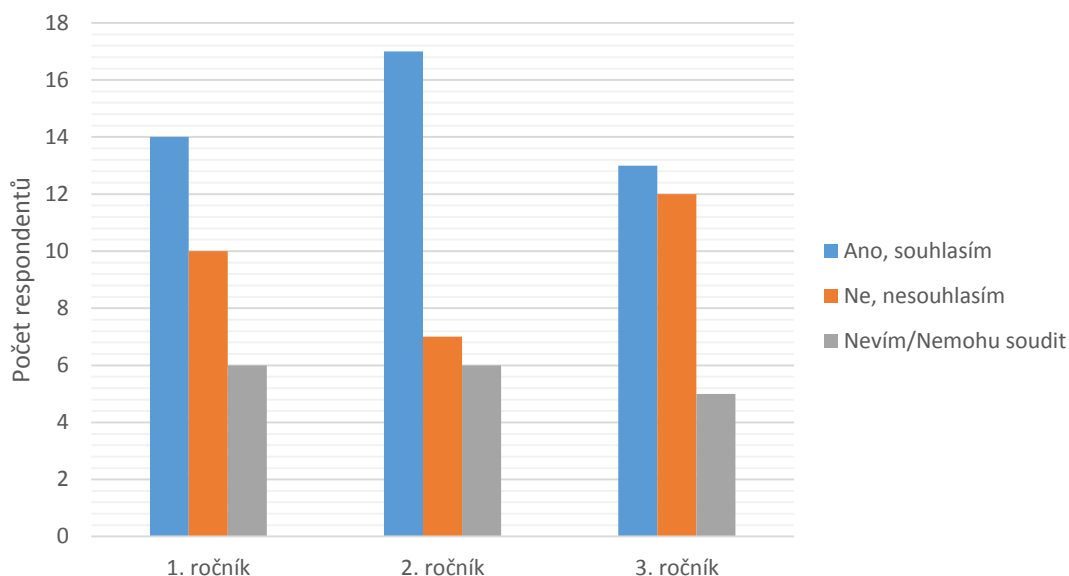
Jestliže žáci v předcházející odpovědi uvedli, že význam odborné praxe vidí především v propojení teoretických znalostí získaných ve škole s praktickou činností, pak odpovědi na otázku: „**Využili jste své teoretické znalosti ze školy v průběhu vaší odborné praxe? Pokud ano, o jaké konkrétní znalosti se jednalo?**“ to potvrzují.

Graf č. 3: Využití teoretických znalostí v odborné praxi (zdroj: vlastní zpracování)

Většina respondentů ze všech oslovených ročníků se shodla, že své teoretické znalosti získané studiem během odborné praxe využila. Převažující názor mají žáci 3. ročníku. Jednalo se především o práci s odbornými programy, se kterými se žáci v logistických firmách, bankách, ale i na poště setkávali každodenně. Méně bylo respondentů, kteří uvedli, že své znalosti a vědomosti v praxi nevyužili. Odchylka mezi pozitivními a negativními odpověďmi je nejvíce znatelná ve 3. ročníku. Napříč ročníky se snižuje také počet žáků, kteří uvedli, že své znalosti využili jen minimálně.

Názor žáků na aktuální téma řeší poslední otázka: „**Jaký máte názor na tvrzení, že díky odborné praxi absolvované v rámci studia na SŠ snadněji získáte práci ve svém oboru?**“

Graf č. 4: Spojitost odborné praxe s přechodem na pracovní trh (zdroj: vlastní zpracování)

Převážná část respondentů s tvrzením, že jim odborná praxe usnadní přechod na pracovní trh, souhlasí. Nejvíce pozitivních odpovědí uvedli žáci 2. ročníku. Naopak nejméně s tímto výrokiem souhlasili žáci z maturitních ročníků, u kterých byly názory velmi vyrovnané. Ve všech ročnících byla část žáků, kteří na toto tvrzení nemají jasný názor. Za povšimnutí stojí znatelný rozdíl mezi názory 3. a 4. ročníků, kdy žáci 3. ročníku na tuto otázku pohlíželi pozitivně, zatímco u žáků maturitního ročníku se pozitivní nadhled snížil a vzrostl počet negativních názorů. Nutno dodat, že pro žáky 4. ročníku není tato otázka relevantní, neboť většina z nich uvažuje o dalším studiu na vysoké škole.

5.3 Analýza Zpráv z praxe

Vedením Střední odborné školy logistických služeb mi byly k analýze poskytnuty některé Zprávy z praxe (dále jen Zpráva) podle oborů a ročníků. Jedná se o Zprávy z finančních institucí, státní správy a z oblasti logistiky. V rámci jejich analýzy jsem se zaměřila na obsahovou stránku, pracovní náplň a přínos praxe pro žáky.

Součástí Zprávy je charakteristika jednotlivých firem (historie, předmět podnikání), pracovní náplň žáka a popis jednotlivých činností. Zprávy obsahují také modelový příklad (případová studie), který žáci zpracovávali v průběhu praxe. S odbornou praxí začínají žáci od 2. ročníku a cílem školy je, aby pokračovali ve stejné firmě praxí v dalších ročnících studia. Ne vždy se tento cíl podaří naplnit, neboť ne všechny firmy mají o stážisty zájem. Zprávu vypracují po každém běhu odborné praxe. Při analýze těchto zpráv je znatelný posun žáků ve vykonávaných činnostech. Žáci 2. ročníků ve svých Zprávách představí společnost a její produkty a popíší jednotlivé činnosti uvnitř podniku, do kterých se málokdy zapojí. Pokud jejich odborná praxe pokračuje ve stejné firmě i ve 3. ročníku, je jejich zapojení do činnosti firmy větší a ve Zprávě představí jednoduchý modelový příklad, na kterém pracovali. Ve 4. ročníku se zapojují do firemních činností s větším využitím poznatků předmětů odborné praxe (Praxe ve finančních službách, Přepravní praxe, Praxe v logistice, Fiktivní firma) a jsou schopni práce s odbornými programy. Pracovní náplň je individuální a záleží na vedení firmy, jakou činností stážistu pověří. Na závěr odborné praxe provedou žáci zhodnocení a popíší její přínos z hlediska odborných kompetencí. Ne vždy se škole podaří zajistit stáž v jedné firmě, a žáci proto nastupují každý rok do jiné firmy s jiným pracovním zaměřením. Žáci se sice seznámí s jednotlivými činnostmi v různých firmách, ale většinou jen povrchně.

Součástí Zprávy je Deník z odborné praxe, ve kterém žák popisuje každodenní pracovní úkoly, pověřený pracovník po ukončení jeho odborné praxe provede závěrečné zhodnocení.

Po stránce obsahové jsou Zprávy velice podrobné a propracované. Vzhledem k tomu, že žáci vykonávali praxi v různých firmách a náplň práce v nich byla odlišná, je každá Zpráva originální. Pracovní náplň žáků, kteří absolvovali odbornou praxi ve státní správě a finančních institucích, byla především o každodenním kontaktu s klienty. V rámci praxe byli pověřeni např. asistencí při uzavírání smluv, nabídkou služeb,

vedením dokumentace, archivací a prací s odbornými programy. Naopak žáci, kteří byli v logistických firmách, pracovali převážně v provozu, dopravním dispečinku a ve skladech. Jejich každodenní činnost zahrnovala práci se zbožím, přípravu zásilek, skenování zboží, asistenci při realizaci přeprav a prací s odbornými programy.

Téměř všichni žáci bez ohledu na studovaný obor zhodnotili v závěru Zprávy přínos odborné praxe kladně. Většina uvedla, že pro ně byla praxe zkušenost, která jim umožnila nejenom vyzkoušet si práci v reálném prostředí firmy, ale také lépe pochopit doposud získané poznatky ze školy. Žáci často napsali, že personál dané firmy byl vstřícný a ochotný jim s čímkoliv pomoci, proto se do firem v dalších ročnících rádi vraceli.

6. Závěr

Ve své práci jsem se zabývala tématem spolupráce odborné školy se sociálními partnery. Formy této spolupráce mohou být různé – exkurze, praxe žáků, odborné přednášky ve školách, u sociálních partnerů, vzdělávání pedagogických pracovníků a další. Mým cílem bylo na základě teoretického vysvětlení základních pojmů z oblasti sociálního partnerství objasnit jeho využití na příkladu konkrétní střední školy. Představila jsem Střední odbornou školu logistických služeb z Prahy 9 a zaměřila se především na spolupráci školy s firmami při zajišťování odborné praxe žáků. Pokud bych měla tuto spolupráci hodnotit, za velmi pozitivní bych označila množství firem, se kterými škola navázala partnerství a které umožňují žákům získat první pracovní zkušenosti v oboru. Navázat spolupráci s podniky není jednoduché a řada firem, i přes některé výhody, které jim partnerství přináší, tomu není nakloněna. Přijmout na 14 dní do provozu praktikanta je práce navíc. Někdo jej musí zaučit, vést a dávat pracovní úkoly. Škole se zatím daří umístit na odbornou praxi všechny žáky podle jejich zájmu o konkrétní specializaci v rámci studovaného oboru.

V provedeném průzkumu jsem oslovila žáky této školy s cílem zjistit jejich názor na odbornou praxi z hlediska jejího průběhu, délky a využití teoretických poznatků získaných ve škole. Stanovila jsem 9 hypotéz, které jsem ověřila v každém z oslovených ročníků. Z odpovědí žáků vyplynulo, že délka odborné praxe není dostačující. Všichni oslovení své teoretické znalosti ze školy využili a věří, že jim odborná praxe usnadní vstup na pracovní trh, což vypovídá o kvalitě odborné praxe a dostatečné připravenosti žáků. Jako pozitivní dále hodnotím zapojení školy do programu ERASMUS+ mobilita žáků v odborném vzdělávání a přípravě, který žákům umožní vykonávat odbornou stáž v zahraničí. Škola do tohoto projektu vstupuje v letošním školním roce podáním žádosti k zapojení do programu.

Přes všechna uvedená pozitiva bych střední škole navrhla zvýšit časovou dotaci odborné praxe o jeden týden ve 3. a 4. ročníku, z důvodu efektivnějšího využití a většího přínosu jak pro žáky, tak i pro samotné firmy.

Vzhledem k vyučovanému oboru finanční služby bych doporučila, aby se škola zaměřila na spolupráci s partnery z oblasti finančního poradenství a investování – investiční fondy, stavební spořitelny, penzijní společnosti a další. Praxe v těchto

společnostech by přispěla ke zvýšení finanční gramotnosti žáků, odpovědnějšímu rozhodování za své finance a především jako prevence proti možnému zadlužování se.

Další možností zapojení sociálních partnerů do vzdělávání a prohloubení spolupráce je vzdělávání vyučujících odborných předmětů prostřednictvím stáží v podnicích. Je škoda, že škola tuto možnost téměř nevyužívá. Přitom stáže poskytují vyučujícím možnost se seznámit s moderními technologiemi a postupy v reálném prostředí. Zvýšení odborných kompetencí a znalost prostředí firem má pozitivní dopad na další přípravu žáků. Vyučující je schopen žáky lépe vést a motivovat k práci ve zvoleném oboru tak, aby byli co nejlépe připraveni na měnící se potřeby budoucích zaměstnavatelů. Uvedená doporučení spolu s výsledky průzkumu jsem předala vedení školy.

Cíle mé bakalářské práce byly naplněny, průzkum přinesl mnoho zajímavých informací, přesto se domnívám, že by pro školu bylo přínosné zjistit také názory zaměstnavatelů na odbornou připravenost žáků.

7. Seznam použitých zdrojů

Tištěné dokumenty:

BARTÁK, František a kol. *Partnerství škol a zaměstnavatelů*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. s. 78.

BURDOVÁ, Jeny, CHAMOUTOVÁ, Daniela. *Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2012*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 44 s.

BURDOVÁ, Jeny a kol. *Uplatnění absolventů škol na trhu práce – 2012*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 87 s.

DOLEŽALOVÁ, Gabriela, VOJTĚCH, Jiří. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 40 s.

CHVÁTALOVÁ, Lenka a kol. *Sociální partnerství očima zaměstnavatelů, Sborník příkladů dobré praxe*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 56 s. ISBN 978-80-87063-81-1.

KAŠPAROVÁ, Jana a kol. *Modulární projektování školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 62 s. ISBN 978-80-87063-92-7.

KNECHT, Petr a kol. *Moderní odborná škola, Názory učitelů pilotních škol na kurikulární reformu*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011. 71 s. ISBN 978-80-86856-96-4.

KOTÁSEK, Jiří a kol. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Praha: Taurus, 2001. s. 98. ISBN 80-211-0372-8.

LANGHAMMEROVÁ, Ivana a kol. *Školní vzdělávací program Bankovní a poštovní služby*. Střední odborná škola logistických služeb, 2011. s. 209.

LANGHAMMEROVÁ, Ivana a kol. *Školní vzdělávací program Doprava a logistika*. Střední odborná škola logistických služeb, 2011. s. 216.

LANGHAMMEROVÁ, Ivana a kol. *Školní vzdělávací program Logistické a finanční služby*. Střední odborná škola logistických služeb, 2011. s. 213.

MICHEK, Stanislav a kol. *Kvalita odborného vzdělávání a role sociálních partnerů*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 102 s.

ŠNAJDROVÁ, Lucie a kol. *Pomáháme odborným školám s reformou: Informace o projektu*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011. s. 39. ISBN 978-80-86856-78-0.

TRHLÍKOVÁ, Jana. *Přechod absolventů středních škol na trh práce – srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014. 51 s.

VENCOVSKÁ, Taťána a kol. *Sborník příspěvků ze závěrečné konference projektu Kurikulum S*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2012. 59 s. ISBN 978-80-87063-54-5.

VOJTĚCH, Jiří a kol. *Odborné školy a jejich sociální partneři*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011. 43 s. ISBN 978-80-87063-33-0.

VOJTĚCH, Jiří, CHAMOUTOVÁ, Daniela. *Předběžná zpráva o nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol ke konci dubna 2013*. Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 12 s.

Pospolu – Podpora spolupráce škol a firem, Informace o aktivitách projektu. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014. s. 23.

Za Praktickými zkušenostmi do zahraničí, Průvodce praktickými stážemi programu Erasmus+. Praha: Zastoupení Evropské komise v ČR, 2011. s. 58. ISBN 978-92-79-43012-1

Seriálové dokumenty:

DENKOVÁ, Helena. Kooperativní model odborného vzdělávání zohledňuje prvky duálních systémů. *Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj o projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. č. 1, s. 4.

HORSKÁ, Viola. Pospolu připravuje návrhy na zlepšení spolupráce škol a firem. *Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj o projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014. č. 3, s. 4.

JANSA, Petr. K čemu je dobrá pilotáž? *Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj o projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. č. 1, s. 4.

ŠNAJDROVÁ, Lucie. Kurikulum S přispívá k reformě středních odborných škol. *Informace projektu Kurikulum S.* Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2009. č. 5, s. 1. ISSN 1210-7387

ŠNAJDROVÁ, Lucie. „Mám radost, že naše výstupy školám pomáhají nebo je inspirují k tvůrčí práci“. *Informace projektu Kurikulum S.* Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2012. č. 10, s. 1.

ŠNAJDROVÁ, Lucie. Spolupráce škol se zaměstnavateli roste. *Odborné vzdělávání,* 2011. roč. 15, č. 1, s. 2. ISSN 1804-7211.

ŠUMAVSKÁ, Gabriela. Pilotní školy využijí zkušenosti získané v projektu i dále. *Informace projektu Kurikulum S*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2012. č. 10, s. 4.

RATHOUSKÁ, Eva, BROŽ, František. Metodické publikace. *Zpravodaj Pospolu – informační zpravodaj o projektu Podpora spolupráce škol a firem se zaměřením na odborné vzdělávání v praxi*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014. č. 2, s. 4.

Elektronické dokumenty:

KEMENYOVÁ, Zuzana. *Kvalita absolventů je čím dál horší, zlobí se firmy* [online]. archiv.ihned.cz, 5. září 2014 [cit. 25. ledna 2015]. Dostupné na <http://archiv.ihned.cz/c1-62801610-kvalita-absolventu-je-cim-dal-horsi-zlobi-se-firmy>.

MARKOVÁ, Blanka. *Odpočet na podporu odborného vzdělávání* [online]. ucetni-portal.cz, 3. listopadu 2014 [cit. 24. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.ucetni-portal.cz/odpocet-na-podporu-odborneho-vzdelavani-611-c.html>.

ŠNAJDROVÁ, Lucie. *Jak zlepšit kvalitu praxí žáků ve firmách?* [online]. rizeniskoly.cz, 18. března 2014 [cit. 28. ledna 2015]. Dostupné na <http://magistr.rizeniskoly.cz/cz/casopis/rizeni-skoly/jak-zlepsit-kvalitu-praxi-zaku-ve-firmach.m-1419.html>.

Projekt Partnerství a kvalita [online]. nuv.cz [cit. 4. února 2015]. Dostupné na <http://www.nuv.cz/partnerstvi-a-kvalita/projekt-partnerstvi-a-kvalita>.

RVP 37-42-M/01 Logistické a finanční služby [online]. nuov.cz, 2007 [cit. 26. února 2015]. Dostupné na <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203742M01%20Logisticke%20a%20financni%20sluzby.pdf>.

Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů [online]. rvp.cz [cit. 30. ledna 2015]. Dostupné na <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=6443>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [online]. podnikatel.cz, 1. ledna 2015 [cit. 30. ledna 2015]. Dostupné na <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-o-predskolnim-zakladnim-strednim-vyssim-odbornem-a-jinem-vzdelavani-skolsky-zakon/f2873539/#p2>